

ПИШАЦЬКА ЮЛІЯ ОЛЕГІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри кримінального процесу, детективної
та оперативно-розшукової діяльності*

ЗНАЧЕННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ПРОТИДІІ ЗЛОЧИННОСТІ

Суспільство, незалежно від його формації, на кожному етапі свого розвитку має певні закономірні напрями діяльності: економічний, політичний, внутрішній, зовнішній, оборонний та правоохоронний. У цих сферах чітко виражена відкрита форма їх діяльності. Але в кожному суспільстві є ще одна сфера діяльності — оперативно-розшукова діяльність та її основна складова, пов'язана із конфіденційним співробітництвом, яка не має такого розголосу і визначеності, як усі інші. Ця діяльність виникла разом з іншими, тобто з часу виникнення суспільства, і є необхідною, як і всі інші напрями. Різниця полягає лише в тому, що всі інші види діяльності проявляються у відкритих формах, мають свої пріоритети й інституції. Оперативно-розшукова діяльність завжди була закритою і доступною лише правлячій еліті. Але вона була необхідна, тому що без її специфічних засобів впливу на порядок у суспільстві неможливе існування самого суспільства.

Повалити будь-яку владу можуть три чинники: війна (напад), революція (соціальне потрясіння) і політичні противники. Злочинність як соціальне явище є співучасницею та їх неодмінним наслідком. Це підтверджено світовою історією і тими джерелами інформації, які дійшли до нашого часу. Кожний період в історії послаблення порядку в державі викликав сплеск злочинності, її злиття з противниками влади і проникнення в її середовище. Щоб перемогти супротивників, владі завжди треба було побороти злочинність та зміцнити правопорядок. А здійснити це можливо було лише посиленням оперативно-розшукової діяльності.

У зв'язку з постійним реформуванням правоохоронних органів, створенням нових правоохоронних органів – суб'єктів оперативно-розшукової діяльності, систематичним та необґрунтованим скороченням відбувся різкий відтік професіоналів оперативників. Різке омолодження правоохоронних органів призвело до втрати професійного досвіду оперативних працівників.

Статистика останніх років показує, що в правоохоронних органах на посади старших оперуповноважених і начальників відділень призначаються особи, які мають стаж роботи 2 — 4 роки. А багаторічна практика доказала, що оперативний працівник може набути професійних навичок щодо дій у максимально можливих ситуаціях вчинення злочинів і варіантах їх викриття не менше ніж через 5 років практичної роботи.

Послабленню професіоналізму оперативних підрозділів, на наш погляд, додає приплив до правоохоронних органів осіб, які не закінчували спеціальних навчальних закладів та інші прогалини у кадровій політиці. Цей процес спостерігається не лише у нашій країні, а й у усьому світі.

Отже, із впевненістю можна констатувати, що конфіденційне співробітництво не є самоцільлю оперативних підрозділів правоохоронних органів. Воно має такі самі давні джерела, як і саме суспільство, адже розвивалось, набирало форми та значення одночасно з розвитком суспільства і діяло на вимогу правлячої еліти. Але можна із впевненістю сказати, що без зазначеного співробітництва неможлива боротьба зі злочинністю. Інша справа, якою за своїм соціальним та організаційним статусом вона має бути.

Власні дослідження та вивчений закордонний досвід показали, що концепція залучення до конфіденційного співробітництва повинна будуватись на таких положеннях:

По-перше, розвитку у системі правоохоронних органів інституту професійного конфіденційного співробітника в особі спеціально підготовлених для цієї роботи штатних негласних працівників. Унікальне поєднання організаційних і тактичних особливостей, які притаманні цьому напрямку, дозволяє найбільш ефективно протидіяти злочинності, здійснювати збір інформації про злочинне середовище, інфраструктуру організованої злочинності, а також отримувати іншу розвідувальну та орієнтуючу інформацію, що має значення для забезпечення ефективної протидії злочинам.

По-друге, розробки механізму «покупки інформації» щодо події злочину. У боротьбі зі злочинами, з'ясуванні інфраструктури організованої злочинності, правоохоронні органи не повинні розраховувати тільки на власні сили та можливості, ця проблема повинна вирішуватись з залученням широкого кола членів суспільства, як *потенційних носіїв інформації. Інформація повинна стати справжнім товаром*, вартість якого повинна зростати в залежності від його значимості та цінності у використанні в боротьбі зі злочинністю [1].

Виходячи з вищезазначеного відкрита дискусія надасть, на наш погляд, змогу висловити власну думку з цього приводу фахівців різного напрямку, а також ознайомити суспільство з основами правового, морального характеру та вимушеністю з боку правоохоронних органів розвитку такого інституту боротьби зі злочинами як залучення громадян до конфіденційної співпраці, з тим щоб спільними зусиллями навести лад у державі.

Список використаної літератури:

1. Некрасов В.А. Інфраструктура організованої злочинності — об'єкт пріоритетної уваги оперативних підрозділів правоохоронних органів . Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць Одеса: Фенікс, 2005 Вип.26. С. 321—329.

Ключові слова: оперативно-розшукова діяльність, конфіденційне співробітництво, залучення, негласний працівник.

Ключевые слова: оперативно-розыскная деятельность, конфиденциальное сотрудничество, привлечение, негласный сотрудник.

Key words: operational-search activity, confidential cooperation, attraction, secret employee.